

Làpida romana de Sant Amanç

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Museu Episcopal de Vic. Plaça del Bisbe Oliba, 3. 08500. Vic
Emplaçament Museu Episcopal de Vic

Coordenades:

Latitud: 41.72781
Longitud: 1.70611
UTM Est (X): 392387
UTM Nord (Y): 4620365

Classificació

Número de fitxa 08178 - 139
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Antic Romà
Segle II-IIIIdC
Estat de conservació Bo
Protecció Legal i física
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: BCIN Decret 474/1962
Accés Fàcil
Ús actual: Cultural
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic.
Autoria de la fitxa PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-20
Data de registre de la fitxa: dg., 28/06/2020 - 02:00

Descripció

Placa funerària, de marbre blanc de gra gruixut, no motllurada, de 24 x 36,3 x 2,9 cms., amb inscripció. El num. d'inventari del Museu es MEV 6243. Està exposada. La inscripció diu el següent: D(is) M(anibus) HEVRESIDI MELODIAE ED OPSEQ (uentissimae) Segons Mayer i Roda, la traducció del text presenta problemes, de manera que ells proposen tres interpretacions: - Als Déus Manes, a Heuresis Melodia, lliberta molt obsequent. (en el sentit d'obedient) - Als Déus Manes, a Heuresis i a Melodia, llibertes molt obsequents. - Als Déus Manes. A Heuresis, lliberta molt obsequent de Melodia. La primera és la més plausible. L'onomàstica és molt interessant. El nom de Heuresis, que cal relacionar amb el culte a la deessa Isis, només apareix una altra vegada a la Península (a la Bètica). D'altra banda, el segon nom (Melodia) és desconegut fins i tot fora d'Hispania. Es tracta d'un nom format sobre un terme tècnic, que no apareix abans del segle IV, i que possiblement es refereix a les qualitats del personatge homenatjat. La peça podria formar part d'una pilastra d'un monument funeràri (ja que es va trobar amb altres elements arquitectònics) ubicat a una necròpolis situada al camí romà i no lluny de la vil·la de cal Amanç. Cronologia: finals del segle II o dins el segle III (darrer quart S. II - primer quart S. III segons la fitxa del MEV)

Observacions:

(Es tracta d'un element de propietat privada però d'accés públic). És una de les vuit inscripcions romanes trobades a la comarca de Bages. Cal remarcar la originalitat de l'onomàstica i el fet que no es tracta d'una troballa aïllada (com les altres set), sinó que es pot relacionar directament amb un jaciment arqueològic, la vil·la romana de Sant Amanç (fitxa 136), i va aparèixer l'any 1794 en el marc de la construcció del Molí de Can Viladés (fitxa 115). Es BCIN per que el Museu Episcopal de Vic està inclòs al decret 474/1962 de protecció de museus, la qual cosa inclou el seu fons. La foto 1 ha estat cedida pel MEV.

Història

Aquesta làpida és procedent del molí de can Viladés (fitxa 115), construït amb carreus originaris de la vil·la romana de Sant Amanç. La informació ens ha arribat a través d'una carta que Mn. Francesc Mirambell i Giol, rector de Sant Martí de Sèsigaioles, va escriure al senyor Joan Francesc Masdeu, autor de la "Historia crítica de España y de la cultura española", per tal d'exposar-li la troballa d'una làpida romana a Sant Amanç. En el volum XIX de la seva obra Masdeu publica la peça. L'original de la carta de Mirambell es conserva a l'Arxiu capitular de Vic, amb els papers del canonge Ripoll; (vol. 4, dels en foli, doc. 8.). La carta de Masdeu explica que Isidre Viladés, pagès de Can Amanç, volia construir un molí, i diu que "a principios del año 1794 necesitado dicho Viladés de piedras hizo allí [en un considerable edificio en ruínas] una excavación para sacarla y con esta ocasión se halló con tres grandes piedras labradas". Una d'aquestes pedres era la làpida romana, que va col·locar en una paret del molí. Posteriorment, el 1920 (1919 segons la fitxa MEV) , va ingressar al Museu Episcopal de Vic. Segons Josep Gudiol (al Diari Pla de Bages, 1929), el propietari la va donar al Museu de Vic. Les altres dos "piedras labradas" que van aparèixer, actualment desaparegudes, eren una mena de pedestal amb encaix, una columna de nou pams d'alçada amb un encaix on s'hi inseria la làpida de marbre, i un capitell amb un encaix per a la columna. Segons Mirambell, totes les peces encaixaven. Piñero (1994) va ser qui primer va relacionar la làpida amb el jaciment de la vil·la de can Amanç, especulant en que la excavació per treure pedra fos a la vil·la romana, situada a uns 250 m. al NE del molí.

Bibliografia

FABRE, G; MAYER, M; RODA, I (1981). Epigrafia romana de la comarca del Bages. P. 233-234. Corpus Inscriptiones Latinarum. II 4484 + Add. P. XLVII. GUDIOL i CUNILL, J (1920). "La nova lapida en el museu episcopal de Vich". El Pla de Bages. Núm. 10452. 5/07/1920. Manresa. GUDIOL, J (1922). Memoria entradas Museu Vic. Vic. ALMAGRO; SERRA RAFOLS; COLOMINA S (1945). Carta Arqueològica de España. Barcelona, Madrid. P. 172. DAURA, A; GALOBART, J (1981). CORBELLA, R. Gazeta de Vich, 12/9/1931, núm. 3930 AAVV. (2002). La vil·la romana de Sant Amanç de Viladés. Rajadell (Bages). Museu Comarcal de Manresa. Ajuntament de Manresa (Textos de Jordi Piñero, Araceli Martín, Jordi Alemany, Albert Martín, Agustín Gamarra, Maria José García, Antoni Daura. PIÑERO, Jordi (1994). Noves dades sobre arqueologia romana a Rajadell: la vil·la de sant Amanç i altres jaciments. A DOVELLA 47 pp. 29-36. Manresa.

